

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

№10
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 322 sahifa,
3-oktyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

The Use of Innovative Pedagogical Technologies in the Development of Critical Thinking	16
<i>Gulnar Atakhanova Orinbaevna</i>	
Current Aspects of Designing and Implementing Extracurricular Educational Activities at the Primary General Education Level.....	20
<i>Amankosova Dinara Gabitovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyachi shaxsiyati va kasbiy mahorati shakllanishining nazariy asoslari....	24
<i>Axmadaliyeva Moxlaroy To'xtapolatovna</i>	
Pedagogical Model and Stages of Teaching Subjects Through a Project-Based Approach	28
<i>Bannayev Qosimjon</i>	
Lotin tili va zamonaviy tibbiy terminologiya: tarixi, vazifasi va amaliy ahamiyati	31
<i>Eshmurodova Shirin Oybekovna</i>	
Motor alaliyaning nonutqiy simptomatikasi	34
<i>Isayeva Mushtariy Alisher qizi</i>	
Talabalar etnomadaniy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari	38
<i>Isomiddinov Asliddin Baxriddin o'g'li</i>	
Texnologiya darslarida o'quvchilarning texnik savodxonligini robototexnika elementlari asosida rivojlantirish.....	41
<i>Jabborova Umida</i>	
Fizika fanini mutaxassislik fanlari integratsiyasi asosida o'qitishda bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	45
<i>Xayrullayev Asliddin Isatullayevich</i>	
Talaba tomonidan mutaxassislik tilini o'zlashtirishda monologik nutqni o'rgatishning samarali usullari masalasi haqida.....	51
<i>Karimov N. M.</i>	
Zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashda kasbiy motiv va motivatsiyaning o'rni	54
<i>Melikova Einora Shuxratovna</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlashda pragmatik kompetensiyaning roli.....	58
<i>Mustafayeva Nilufar Ulashovna</i>	
O'quvchilarda iqtisodiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik strategiyalari	62
<i>Nishonova Dilafuz</i>	
Computer-Based Formative Assessment: Advantages and Challenges in Teaching English to High School Students	66
<i>Obidjonova Shokhista Bakhtiyorovna</i>	
Metata'lim texnologiyalari asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlash tizimini takomillashtirish.....	70
<i>O'rolboyeva Durdona Sayfiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosidagi darslarning an'anaviy darslarga nisbatan samaradorligini qiyosiy tahlil qilish.....	73
<i>Rasulev Bobirjan Atxamovich</i>	
Pedagogik faoliyatda pedagogning kasbiy taraqqiyoti motivatsiyasining psixologik xususiyatlari	78
<i>Rustamova Surayyo Shaxobiddinovna</i>	
Innovatsion kompetentlik tushunchasi va uning ilmiy-pedagogik asoslari.....	84
<i>Soliyev Eliyor Ravshan o'g'li</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar eshituv idrokini o'yinlar yordamida rivojlantirishning samarali usullari	88
<i>Xalilova Shahnoza</i>	
Zamonaviy ta'limda kommunikativ kompetensiyaning o'rni va ahamiyati.....	92
<i>Yaqubova Nigoraxon Ibrohimjon qizi</i>	
Soliq yuki – mamlakat soliq soliq tizimining asosiy mezonidir	97
<i>Suyunov Otabek Shuxrat o'g'li</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va takomillashtirish yo'llari	101
<i>Ibodova Sarvinoz Sayfilloyevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida hospital pedagogika fanini o'qitishning dolzarb masalalari va uning uslubiy ta'minoti	106
<i>Inogamova Dilfuza Rahmatullaevna</i>	

Chizma geometriya va kompyuter grafikasi: an'anaviy fan va zamonaviy texnologiyaning uyg'unlashuvi .	111
Raximov A. M., Tairova N. S., Sabirova D. U., Xasanova S. T., Tashpulatov R. X.	
Геймификация в обучении английскому языку на начальном этапе обучения	114
Курбанова Назира Низомиддиновна	
Talabalarda tanqidiy va evristik fikrlashni shakllantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	117
Adjiev Nayrullo Nazrulloevich	
Konstruktiv yondashuv asosida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish metodikasi.....	122
Amirullayeva Barno Abdulhaqovna	
Kimyo o'qitishda o'quvchilarning ijodiy faoliyatini shakllantirishning tajriba-sinov natijalari.....	126
Artiqov Maqsud Bahodirovich, Babanazarova Ayzada Omirbaevna	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni bilingvist sifatida shakllantirishda til o'rganish ko'nikmalari va kompetentsiyalarining rivojlanishi	131
Axmadjonova Gulira'no Muxtorjon qizi	
Talabalarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishda kooperativ ta'limning metodik yondashuvlari.....	135
Botiraliyeva Gulobar Mahamadismoil qizi	
Talabalarni intellektual faoliyatga tayyorlashda ijtimoiy sherikchilikning pedagogik va metodik asoslari	139
Dilbarjonov Avazbek Ravshanbek o'g'li	
Teacher-Centered and Child-Centered Methods in Early Childhood Education: Insights From Finland and Uzbekistan	143
Djaparova Gulnoza	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Metodik mahorat kuni" va "Metodik mahorat soati"ni tashkil etish	150
Do'stov Davron Zulhaydarovich	
Theoretical, Methodological, and Practical Factors of Differentiated Education	155
Ergash Shonazarovich Khasanov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini rivojlantirishda kognitiv yondoshuv	160
Gulbahor Xamidova	
Mustaqil ta'lim – mustahkam bilim.....	164
Halima Shukurova Sunatullayevna	
Integrating Google Classroom and Project-Based Learning for Enhanced Synchronous and Asynchronous Education.....	168
Inomkhojaeva Shodiyakhon Abdukodirkhoja qizi	
O'quvchilarning innovatsion fikrlash ko'nikmalarini takomillashtirishning nazariy asoslari.....	174
Mamadaliyev Axadjon G'aniboyevich	
Hududiy rivojlanishda innovatsion yondashuvlarni strategik boshqaruvga integratsiya qilish yo'llari.....	177
Mo'minov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
O'rta yoshdagi ayollarda harakat faoliyatini rivojlantirishda milliy o'yinlarning pedagogik ahamiyati	184
Mustafoev Sherali	
Pedagogical and Psychological Foundations of Developing Higher-Order Thinking Skills in Students.....	188
Nasimova Zarina Isomiddin kizi	
Pedagogik ijodkorlikning kasbiy professionallikda namoyon bo'lish xususiyatlari.....	193
Numonova Dildor Umurzoqovna	
Ko'zi oqiz boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentsiyasini o'rganishning nazariy asoslari	196
Qarshiboyev Asliddin	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish masalalari.....	200
Qilichova Marxabo Xudayqulovna	
The Transformation of Existential Thought in British Literature: Iris Murdoch's Philosophical Humanism and the Reinterpretation of Freedom	204
Rahmonqulova Zarnigor Nasimjon qizi	
Sportchilarning elektron platformalardan foydalanishning metodik tahlili	209
Saydullayev Zafar Erkinovich	
Adabiy ta'limda estetik tarbiya	216
Sharipov Elmurod Sa'dulla o'g'li	
O'qituvchi-trenerning ko'p qirrali kasbiy-pedagogik funksiyalari	220
Sulaymonov Jaxongir Solijonovich	
Uzluksiz kasbiy rivojlanishda art-pedagogikaning o'qituvchilar hissiy farovonligiga ta'siri	223
Suvanova Kamola Raimqul qizi	

Raqamlashtirish muhitida umumta'lim maktablarida ta'lim sifatini oshirish	226
<i>Xamidova Komila Maxmudovna</i>	
Oliy ta'limda kvest texnologiyasi yordamida fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish samaradorligini oshirish metodikasi.....	231
<i>Yo'ichiyev Shaxriyor Xusanovich, O'rinboyeva Kumushoy Sultonbek qizi</i>	
Совершенствование профессиональных компетенций будущих инженеров на основе интегративного подхода	235
<i>Умарова Гулчехра Абитовна</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning aqliy qobiliyatining psixologik xususiyatlari	238
<i>Alanazarova Sholpan Artikbaevna, Artiqbaeva Miyassar Jumanazarovna</i>	
Biologiya ta'limida innovatsion metodlarni joriy etishda ta'lim menejmentining roli.....	241
<i>Allayorova Maloxat Normaxmat qizi</i>	
Integrating Innovative Technologies for the Enhancement of Speech and Communication Skills Among Learners With Intellectual Disabilities in Uzbekistan: Pedagogical Approaches and Developmental Outcomes	244
<i>Donisheva Gulruy Akhrorkulovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilar o'qish savodxonligini rivojlantirishga metodik jihatdan tayyorlash.....	247
<i>Doniyarov Mavlonbek Arabovich</i>	
Kimyoviy birikmalarda bog'lar sonini hisoblashning yangi matematik usullari.....	252
<i>Ergashev Vahob Ergashevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	257
<i>G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi</i>	
Pedagogika oliy o'quv yurtlarida steam fanlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitishning metodik asoslari	261
<i>Jamolova Sitara Muzaffar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik tafakkurini rivojlantirishda didaktik o'yinlar va interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi	264
<i>Mamadiyorov Jamol</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalar mustaqil faoliyatini rivojlantirishda pedagogik yondashuvlar.....	268
<i>Mamayusupova Nafisa Abdulatifovna</i>	
Para yengil atletikachilarda nayza uloqtirish texnikasini takomillashtirish uslubiyati	271
<i>Qiyomova Shohsanam Yarash qizi</i>	
Difficulties in Enhancing Communicativeness of Pre-Service English Teachers.....	275
<i>Kurbonova Maftuna Fakhriddinovna, Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Principles of Teaching Basic Foreign Language Skills (EFL)	278
<i>Samandarova Gulsara Ismatilloevna</i>	
O'quvchilarning innovatsion ta'lim muhitida tayanch kompetensiyalarini shakllantirishning dolzarbligi	282
<i>Toshpulatova Farida Radjabovna</i>	
Корпоративная культура педагогов и внутренняя стабильность ДОО	286
<i>Буранова Шохноза Абдуразаковна</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии.....	290
<i>Шадиева Нигора Шариповна</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida oliy ta'lim sifatini oshirishda innovatsion yondashuvlar	295
<i>Baytileuova Gulnaz Quralbay qizi</i>	
Yangi avlod pedagoglarini tayyorlash: kompetensiyalar va qadriyatlarining roli.....	298
<i>Ro'ziboyeva Ma'mura Abdunabiyevna</i>	
Astronomiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvdan foydalanib o'qitishning ta'lim tizimidagi o'rni	301
<i>Barakayeva Sarvinoz To'liqunovna</i>	
Alohida e'tiborga muhtoj bolalar bilan ishlashda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash.....	305
<i>Usmonov Salohiddin Dushan o'g'li, Namozova Sevinch Asqar qizi</i>	
Ma'naviy-axloqiy sifatlarni tarbiyalashda pedagogik qadriyatlarining ustuvorligi.....	310
<i>Jumayeva Gulnara Tursunpulatovna</i>	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarini maqsadli boshqarishga tayyorlashning nazariy asoslari	314
<i>Mahmudova Zulfiya Xomitovna</i>	
Pedagogical Methodology Improve Students' Professional Mobility in Acquisition of Specialty.....	319
<i>Khidirova Muhabbat Murodillayevna</i>	

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TA'LIM- TARBIYA JARAYONINI TASHKIL ETISH MASALALARI

Qilichova Marxabo Xudayqulovna

Jizzax davlat pedagogika universiteti

“Maktabgacha ta’lim metodikasi” kafedrasida katta o’qituvchisi,
pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ta’lim-tarbiya jarayonini tashkil etishning dolzarbligi va ahamiyati yoritilgan. Tadqiqot davomida maktabgacha ta’lim tizimini tartibga soluvchi me’yoriy-huquqiy hujjatlar o’rganilgan. Ta’lim-tarbiya jarayonini tashkil etishda belgilangan maqsad va vazifalarga alohida e’tibor qaratilgan hamda tarbiyachi-pedagoglarning kasbiy mahorati va tajribasini yanada oshirish bo’yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so’zlar: maktabgacha ta’lim tashkilotlari, ta’lim-tarbiya jarayoni, bola, tarbiyachi-pedagog, tarbiya mazmuni, ta’lim shakli va turlari, pedagogik kuzatuv, o’yin turlari.

Abstract: This article reveals the relevance and significance of organizing the educational process in preschool educational institutions. The study analyzes the regulatory legal documents governing the preschool education system. Special attention is given to the goals and objectives defined for organizing the educational process, as well as to the development of recommendations aimed at enhancing the professional skills and experience of preschool teachers.

Key words: preschool educational institutions, educational process, child, teacher, educational content, forms and methods of teaching, pedagogical observation, types of games.

Аннотация: В данной статье раскрыта актуальность и значимость организации учебно-воспитательного процесса в дошкольных образовательных учреждениях. В ходе исследования были изучены нормативно-правовые акты, регулирующие систему дошкольного образования. Особое внимание уделено целям и задачам, определённым при организации учебно-воспитательного процесса, а также разработаны рекомендации по повышению профессионального мастерства и опыта педагогов-воспитателей.

Ключевые слова: дошкольные образовательные учреждения, учебно-воспитательный процесс, ребёнок, воспитатель-педагог, содержание воспитания, формы и методы обучения, педагогическое наблюдение, виды игр.

KIRISH

Har qanday davlat siyosatining ustuvor yo’nalishlaridan birini ta’lim sohasida amalga oshiriladigan islohotlar tashkil etadi. Chunki bu islohot yosh avlodning ta’lim-tarbiyasiga qaratilgan bo’lib, davlatning istiqboldagi taraqqiyotini ta’minlashga xizmat qiladi. Shuning uchun ham ta’lim tizimidagi islohotlar dolzarbligini hech qachon yo’qotmaydi. Bugungi kunda dunyo va respublikamiz miqyosida yoshlarning qobiliyatlari, iste’dodlari, ichki imkoniyatlarini, o’ziga xos individual-psixologik xususiyatlarini tadqiq etish tendensiyalari kuzatilmoqda. Yosh avlodning shaxs va faol fuqarolik pozitsiyasiga ega bo’lgan subyekt sifatida shakllanishi, aqliy rivojlanishi, tarbiyalanganlik darajasini yuksaltirish maktabgacha ta’lim tashkilotlaridan boshlanadi. Ushbu jarayonning samarali tashkil etilishi va boshqarilishi ta’lim tizimining uzluksizligini ta’minlash sharti bo’lib xizmat qiladi. Chunki yosh va murg’ak qalblar bilan olib boriladigan pedagogik jarayon ularning kelajakda yetuk salohiyatli kadr bo’lib yetishishlariga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yangi O’zbekistonda sog’lom fikrli yangi avlodni tarbiyalash maqsadida bir qancha islohotlar amalga oshirildi. Jumladan, 2023-yil 1-mayda yangi tahrirdagi O’zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, 2020-yil 23-sentyabrda yangi tahrirdagi “Ta’lim to’g’risida”¹ hamda 2019-yil 16-dekabrda “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to’g’risida”² qonunlari, shuningdek, O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 27-yanvardagi

1 <https://lex.uz/docs/-5013007>

2 <https://lex.uz/docs/-5841063>

PF-60-son³ “2022-2026-yillarga mo’ljallangan Yangi O’zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi to’g’risida”gi farmoni qabul qilindi.

Shuningdek, O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi PQ-4312-son⁴ “O’zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to’g’risida”gi qarori mamlakatimizda maktabgacha ta’limni rivojlantirishning maqsad va vazifalarini, ustuvor yo’nalishlarini, istiqboldagi bosqichlarini belgilaydi hamda maktabgacha ta’lim sohasini rivojlantirishga yo’naltirilgan dasturlar va kompleks chora-tadbirlarni ishlab chiqish uchun asos bo’lib xizmat qilmoqda. Ushbu vazifalarni amalga oshirishda ta’lim bosqichlarining uzluksizligi va izchilligini ta’minlash bilan birga, ta’limning boshlang’ich bo’g’ini – maktabgacha ta’lim va tarbiya tizimini yanada takomillashtirish talab etiladi.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida yosh avlodning aqliy-intellektual, estetik, jismoniy, ma’naviy salohiyatini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni zamonaviy va ilg’or tajribalar asosida yanada takomillashtirishda tarbiyachi pedagoglarning mas’uliyatini oshirish zarur. Shu nuqtai nazardan maktabgacha ta’lim va tarbiya tashkilotlari tarbiyachi pedagoglarini tayyorlashda, ularning malakasini oshirishda va qayta tayyorlashda ta’lim sifatini yanada yuksaltirish, dars mashg’ulotlarida samarali usul va vositalardan hamda ilg’or texnologiyalardan keng foydalanish talab etiladi. Maktabgacha ta’limda ta’lim-tarbiya jarayonini tashkil etishda zamonaviy yondashuvlar tarbiyachi pedagog uchun maktabgacha ta’lim-tarbiyada ilg’or tajribalardan foydalanishning mazmun va mohiyatini ochib beradi.

Shuningdek, O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi PF-79-son⁵ “Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to’g’risida”gi, 2024-yil 30-sentabrdagi PF-152-son⁶ “Maktabgacha ta’lim sifati va samaradorligini oshirish bo’yicha qo’shimcha chora-tadbirlar to’g’risida”gi farmonlari va 2024-yil 21-iyundagi PQ-231-son “Maktabgacha va maktab ta’limi tashkilotlari xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish bo’yicha qo’shimcha chora-tadbirlar to’g’risida”gi qarori hamda Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligining 2024-yil 8-noyabrdagi 362-son “Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida malaka oshirishning ‘Metodik mahorat kuni’ va ‘Metodik mahorat soati’ tadbirlarini bosqichma-bosqich joriy etish to’g’risida”gi buyrug’i maktabgacha ta’lim tashkilotlari pedagog va mutaxassis kadrlarining kasbiy bilim, ko’nikma, malakalarini rivojlantirish, ularning kasbiy kompetentligini muntazam oshirishni nazarda tutadi.

Bu me’yoriy-huquqiy hujjatlar nafaqat maktabgacha ta’lim tizimini yanada takomillashtirishning huquqiy asosi bo’lib xizmat qiladi, balki soha xodimlariga katta mas’uliyat va vazifalarni ham belgilab beradi. Shu nuqtai nazardan bola tug’ilganidan 30 yoshgacha, hayotda o’z pozitsiyasiga ega bo’lguncha unga ko’mak beradigan yagona va uzluksiz tizimga ega bo’lgan ta’lim va tarbiya sohasidagi islohotlar har qachongidan muhim ahamiyat kasb etmoqda. Sababi, globallashuv yoshlar ongiga kuchli ta’sir ko’rsatmoqda. Shuningdek, ilmiy-texnikaviy jihatdan tez rivojlanayotgan dunyoda yuqori salohiyatli kadrlarga ehtiyoj ortib bormoqda. Shu nuqtai nazardan davlat asosiy e’tiborni ta’lim tizimi sohasidagi islohotlarga qaratmoqda, ko’proq kapitalni yosh avlod ta’lim-tarbiyasiga yo’naltirmoqda. Aslida inson kapitali ham noyob boylik singari baholanadi. AQShda yalpi kapitalning shakllanishini o’rgangan olim J. Kendrik ushbu mamlakatni boy qilgan asosiy omil inson kapitali ekanini aniqlagan [4, 23].

Bu haqda O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyev “Rivojlangan mamlakatlarda ta’limning to’liq sikliga investitsiya kiritishga, ya’ni bola 3 yoshdan 22 yoshgacha bo’lgan davrda uning tarbiyasiga sarmoya sarflashga katta e’tibor beriladi. Chunki ana shu sarmoya jamiyatga 15–17 barobar miqdorda foyda keltiradi. Bizda esa bu ko’rsatkich atigi 4 barobarni tashkil etadi. Binobarin, inson kapitaliga e’tiborni kuchaytirishimiz, buning uchun barcha imkoniyatlarni safarbar etishimiz shart” [3, 224.] – degan edilar.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yangi O’zbekistonda ham inson kapitalini shakllantirish va rivojlantirish masalalariga katta e’tibor qaratilmoqda. Jumladan, Yangi O’zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi 4-yo’nalishi adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, inson kapitalini rivojlantirish^[2]ga qaratilgan bo’lib, maktabgacha ta’lim tizimida ta’lim sifatini yangi bosqichga olib chiqish maqsadi belgilangan. Mazkur maqsadni amalga oshirishda bog’cha xodimlarining professional tayyorgarligi va mahoratini oshirib borishning takomillashtirilgan tizimini joriy etish, 2022-2026-yillarda 160 mingdan ziyod pedagog kadrlarning malakasini oshirish hamda maktabgacha ta’lim-tarbiya jarayonlarini ilmiy asoslangan yondashuvlar asosida takomillashtirish vazifalarini amalga oshirish ko’zda tutilgan. Belgilangan mazkur vazifalar maktabgacha ta’lim-tarbiya jarayonini maqsadli va mazmunli tashkil etish zarurligini ko’rsatadi.

3 <https://lex.uz/docs/-5841063>

4 <https://lex.uz/docs/-4327235>

5 <https://lex.uz/docs/-6476175>

6 <https://lex.uz/ru/docs/-7128182>

Maktabgacha ta'lim va tarbiya – bolalarga ta'lim va tarbiya berishga, ularni intellektual, ma'naviy-axloqiy, etik, estetik va jismoniy jihatdan rivojlantirishga, shuningdek, bolalarni umumiy o'rta ta'limga tayyorlashga qaratilgan uzluksiz ta'lim turi hisoblanadi.^[1] Shu nuqtai nazardan Yangi O'zbekiston sharoitida ta'lim va tarbiya jarayoni maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama uyg'un rivojlantirish, ularni maktab ta'limiga tayyorlash vazifasini muvaffaqiyatli hal etadi. Mazkur jarayonda quyidagi vazifalarni bajarishga alohida e'tibor beriladi:

- har tomonlama uyg'un rivojlangan bola shaxsini shakllantirishga yo'naltirilgan pedagogik jarayon mohiyatini o'rganish;
- bola shaxsini har tomonlama kamol toptirish qonuniyatlarini aniqlash. Ijtimoiy taraqqiyot darajasidan kelib chiqqan holda, rivojlangan xorijiy mamlakatlar maktabgacha ta'lim tizimi tajribasini o'rganish asosida ta'lim tizimini takomillashtirish;
- maktabgacha ta'lim tashkilotlari hamda ularda faoliyat olib borayotgan tarbiyachilar faoliyati mazmunini asoslash;
- ilg'or pedagogik tajribalarni umumlashtirish va amaliyotga joriy etish;
- tarbiyachilarni maktabgacha pedagogikaga oid bilimlar hamda ta'lim-tarbiya usullari bilan qurollantirish;
- ta'lim-tarbiya birligi hamda ijtimoiy tarbiya yo'nalishlari o'rtasidagi o'zaro aloqadorlikni ta'minlashning pedagogik shart-sharoitlarini o'rganish;
- o'qitish hamda tarbiyalash jarayonining samarali texnologiyalarini yaratish;
- oila tarbiyasini muvaffaqiyatli tashkil etish yuzasidan ota-onalar uchun ilmiy-metodik tavsiyalarni ishlab chiqish.

Maktabgacha ta'limning asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

1. **Bolalarning individual xususiyatlarini inobatga olish tamoyili:** har bir bola o'ziga xos rivojlanish sur'ati va xususiyatlariga ega. Shu sababli ta'lim jarayonida bolalarning individual ehtiyojlari, qobiliyatlari va qiziqishlari hisobga olinadi.
2. **Bolalar faoliyatining markaziy o'rni:** maktabgacha ta'limda bolalar faqat o'qituvchidan emas, balki faol ishtirokchilardan bo'lib, ular o'zlari o'rganish jarayonida bevosita qatnashadilar. Ularning faoliyati muhim ahamiyatga ega.
3. **O'yin asosida ta'lim tamoyili:** o'yin maktabgacha ta'limda bolalar uchun muhim vosita hisoblanadi. O'yin orqali bola ijtimoiy, emotsional va kognitiv ko'nikmalarni rivojlantiradi.
4. **Ta'limning uzviyligi tamoyili:** maktabgacha ta'lim bola kelajakdagi ta'lim va rivojlanishga tayyorgarlikni tashkil etadi. Bu jarayon uzviy, doimiy va izchil bo'lishi lozim.
5. **Emotsional va ijtimoiy rivojlanishning ahamiyati:** maktabgacha ta'limda bolalar faqat bilim olishlari emas, balki ijtimoiy va emotsional ko'nikmalarni rivojlantirishlari kerak. Bu ularga boshqa bolalar bilan muloqot qilish, muammolarni hal etish va o'z his-tuyg'ularini ifodalashni o'rganishda yordam beradi.
6. **Bolalarga zarar yetkazmaslik va ularning xavfsizligini ta'minlash tamoyili:** ta'lim jarayonida bolaning jismoniy va psixologik xavfsizligi birinchi o'rinda turadi.
7. **Yoshga mos pedagogik yondashuv:** maktabgacha ta'limdagi yondashuvlar bolaning yoshiga mos bo'lishi zarur, chunki har bir yosh davrida bolalarning ehtiyojlari va qobiliyatlari o'zgaradi.
8. **Tarbiyaviy yondashuv:** ta'lim faqat bilim berish emas, balki bolalarda axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarni shakllantirishni ham o'z ichiga oladi.

Tarbiyaning pedagogikadagi asosiy tushunchalardan biri ekanligi ta'kidlanadi. Bu tushuncha keng va tor ma'noda farqlanadi. Keng ma'noda tarbiya shaxsga jamiyatning ta'sir etishi, ijtimoiy hodisa sifatida qaraladi. Mazkur holatda tarbiya ijtimoiylashtirish bilan uyg'unlashadi. Tor ma'nodagi tarbiya deganda esa pedagogik jarayon sharoitida ta'lim maqsadini amalga oshirish uchun pedagog va tarbiyalanuvchilarning maxsus tashkil etilgan faoliyati nazarda tutiladi. Ushbu holatda pedagoglarning tarbiyaviy faoliyati tarbiyaviy ish deb ataladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tarbiyalanuvchida ta'lim-tarbiya natijasida o'zlashtirilgan va tizimlashtirilgan bilim, hosil qilingan ko'nikma va malakalar hamda tarkib topgan dunyoqarash majmui ma'lumot deb yuritiladi. Bola ilk yoshidanoq ma'lumotlarni o'zlashtirishga harakat qiladi. Ularga go'yoki hamma narsa – borliqning o'zi juda qiziq. Bolalardagi bu qiziqish va intilishlar ularning kichik yoshda bo'lishiga qaramasdan, ko'proq ma'lumot egallashlariga xizmat qiladi. Bu borada birinchi Prezidentimiz Islom Karimov shunday degan edi: "Ko'p yillik ilmiy kuzatish va tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, inson o'z umri davomida oladigan barcha informatsiyaning 70 foizini 5 yoshgacha bo'lgan davrida olar ekan".^[5, 33] Shunday ekan, maktabgacha ta'lim va tarbiya jarayoniga juda katta e'tibor berish kerak bo'ladi. Bolaning maktabgacha ta'limda egallagan bilimlari boshlang'ich ta'limda katta ahamiyat kasb etibgina qolmay, balki uning umri davomida takomillashib boruvchi hayotiy ko'nikmalarning poydevori hisoblanadi.

Maktabgacha ta'limda pedagogik jarayon samaradorligini oshirishning bir necha yo'llari mavjud. Bu jarayonni yanada samarali qilish uchun metodik va tashkiliy yondashuvlarni qo'llash zarur. Ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etishda o'quv dasturini to'g'ri va samarali tatbiq etish muhimdir. Tarbiyachilar bolalarga nafaqat bilim berish, balki ularning axloqiy, ijtimoiy va madaniy rivojlanishini ta'minlash orqali ularda hayotiy ko'nikmalarni shakllantiradi. Shuning uchun ham ta'lim va tarbiya jarayoni faqat bilim berish emas, balki shaxsni har tomonlama rivojlantirishga qaratilgan kompleks tizim sifatida ko'rilishi lozim. Tarbiyachilar o'zlarining professional yondashuvlari va uslublarini takomillashtirib, tarbiyalanuvchilarning har tomonlama rivojlanishiga hissa qo'shishlari kerak. Samarali ta'lim va tarbiya uchun tarbiyachilar doimiy ravishda o'z bilimlarini yangilab borishlari hamda zamonaviy ta'lim va tarbiya texnologiyalarini amaliyotda qo'llashlari zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni. 2019-yil 16-dekabr. <https://lex.uz/docs/-4646908>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. <https://lex.uz/docs/-5841063>
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent: "O'zbekiston", 2021. – 224 b.
4. Quronov M. Bolam baxtli bo'lsin desangiz...: Tarbiya kitobi. Toshkent: "Ma'naviyat", 2014. – 23 b.
5. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: "Ma'naviyat", 2008. – 33 b. <http://www.ziyouz.com>.
6. www.lex.uz

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.